

FÓRMULA MAGISTRAL

Enric I. Canela

CATEDRÀTIC EMÈRIT DE BIOQUÍMICA I BIOLOGIA MOLECULAR DE LA UNIVERSITAT DE BARCELONA

LA UNIVERSITAT HÍBRIDA

Fa uns mesos, vaig llegir un article que com a títol té la pregunta “La pandèmia del coronavirus transformarà el sector universitari com va fer la pesta negra a l’edat mitjana?” L’autor és David Dodwell, director executiu del Grup d’Estudi de la Política Comercial de Hong Kong - APEC, un grup de reflexió sobre polítiques comercials.

Diu l’autor que a causa de la pesta negra, en la dècada del 1340, les universitats de tota Europa van tancar i van sorgir en la dècada del 1350 radicalment transformades. Estaven predominantment enfocades en la teologia i van passar a estar-ho en les ciències mèdiques.

L’autor preveu que, pel fet que ara la universitat és universal quan aleshores era elitista, els canvis derivats de la pandèmia actual seran més profunds. Cal dir que la seva anàlisi està centrada en països receptors d’estudiants internacionals.

A final de novembre, la consultora IPSOS va dur a terme una enquesta per al World Economic Forum sobre com preveuen els enquestats que serà la universitat, presencial o telemàtica, d’aquí a cinc anys, i també indaguen sobre les seves preferències. L’enquesta es va fer en línia, entre el 23 d’octubre i el 6 de novembre, i entre més de 27.500 adults menors de 75 anys en 29 països.

Les respostes mostren que el 23% creu que d’aquí a cinc anys l’educació superior al seu país serà totalment o majoritàriament en línia, i el 49% creu que es farà tant en línia com presencialment.

Quan es pregunta si paga la pena l’ensenyament presencial, un 53% pensa que sí i un 36% que no. Curiosament, a Itàlia i a Espanya predominen els que diuen que no.

Estudiants amb mascareta a l’aula de la UPF l’octubre de l’any passat. ARXIU/ JOSEP LOSADA

“**A final de novembre, la consultora IPSOS va dur a terme una enquesta per al World Economic Forum sobre com preveuen els enquestats que serà la universitat, presencial o telemàtica, d’aquí a cinc anys [...] Les respostes mostren que el 23% creu que d’aquí a cinc anys l’educació superior al seu país serà totalment o majoritàriament en línia, i el 49% creu que es farà tant en línia com presencialment**

La conclusió és que la gran majoria creu que ens encaminem cap un ensenyament molt més telemàtic i que l’ensenyament presencial és un valor a preservar. La fórmula només presencial o només telemàtica guanya en molt pocs països. La fórmula híbrida és la que preveu la majoria, tot i creure en el valor preferent de la presencial.

Les universitats i el seu professorat poden ser més o menys favorables per canviar la forma tradicional d’impartir docència, però el futur va per aquest camí i, per força, s’hi hauran d’adaptar.

Per fer que el canvi sigui un èxit hem de superar diversos obstacles, com ara que els alumnes no estan habituats a l’aprenentatge virtual. Si el que pretenem és que en un termini no gaire llarg l’ensenyament universitari sigui híbrid, caldrà que comenci, en petites dosis, en l’ensenyament secundari. En una petita part de les matèries del

batxillerat, la docència hauria de ser híbrida, per tal que els alumnes s’hi anessin adaptant.

Un altre obstacle és el professorat universitari. Entre el professorat universitari, del

La pesta negra

La pesta negra va colpejar durament les universitats, que eren les encarregades de formar teòlegs, metges i advocats. La matriculació va caure i algunes universitats van deixar d’existir. Tot i això, molts dels canvis van ser profunds i van ajudar a obrir el camí cap al Renaixement.

El llatí va deixar pas a les llengües populars i es va obrir una nova etapa de divulgació del coneixement.

qual no se seleccionen les capacitats docents, hi ha bons comunicadors i bons docents i els que no ho són. N’hi ha que són incapaços d’interaccionar amb els estudiants i d’altres que dialoguen. Si això ho traslладem a un entorn virtual, la capacitat d’interaccionar amb els estudiants es perd en gran part i ens podem trobar que bons comunicadors presencials no ho siguin a través de la pantalla. La comunicació depèn també del llenguatge corporal. El professorat universitari necessitarà algun tipus de formació per adaptar-s’hi i aprendre, i no tots podran fer-ho bé.

Fins fa uns mesos, l’entorn d’aprenentatge en línia era principalment un arxiu virtual, un magatzem de materials del curs, i no un lloc d’aprenentatge. Evidentment això ja no podrà ser així en un model híbrid, però molt professorat no sabrà fer gaire més que un discurs en vídeo.

A Corea del Sud, on les tecnologies i la connectivitat estan més esteses i són millors que aquí, una enquesta va mostrar índexs de satisfacció molt baixos entre els estudiants respecte a la seva experiència d’aprenentatge en línia, fins i tot un 50% dels estudiants es va plantejar fer una excidència en el segon semestre en espera de temps millors. La conclusió va ser que ni els estudiants ni els professors tenen les habilitats tècniques per interactuar eficaçment en entorns telemàtics. Tant l’alumnat com el professorat van dir que no estaven formats per interactuar en un entorn d’educació remota.

Tot i la dedicació del professorat, caminar cap un model híbrid no és tirar-se a la piscina com forçosament s’ha fet. Requereix un aprenentatge i uns plans docents adequats. Les universitats haurien de treballar per, a banda de dotar-se de la infraestructura adequada, cercar els millors models per a les diferents matèries, fent *benchmarking* i grups de treball amb les millors universitats presencials, que faran la mateixa transició.